

26. јуни 2017.

Међународни дан против злоупотребе и незаконите трговине дрогама

Злоупотреба и последице злоупотребе психоактивних супстанци погађају све друштвене слојеве у свим земљама света. Злоупотреба дрога има негативне последице по здравље и животе људи, подстиче криминал и прети одрживом развоју. Резолуцијом 42/112, 1987. године Генерална скупштина УН-а прогласила је 26. јун Међународним даном против злоупотребе и незаконите трговине дрогама као израз одлучности да ојача деловање и сарадњу у борби против злоупотребе и трговине дрогама. Овај дан обележава се широм света у циљу мобилисања појединаца и заједнице за активан однос у сузбијању проблема злоупотребе дрога.

Слоган кампање за 2017. годину је „Прво саслушај” (линк: <https://trello.com/b/HjGBk2EI/2017-international-day-against-drug-abuse-and-illicit-trafficking>) и исти је као и 2016. године надовезујући се на успех постигнут у претходном периоду. Овим слоганом наставља се са указивањем да је најпре саслушати дете или младу особу, први и основни корак који треба учинити како би им се пружила помоћ у њиховом здравом одрастању и безбедном развоју.

Циљ кампање је подршка превенцији употребе дрога која је заснована на научним доказима о ефикасности, као и повећање ефективног инвестирања за добро деце и младих. Превенција у области злоупотребе психоактивних супстанци је склоп психолошких, социјалних, правних и здравствених активности са циљем спречавања оштећења здравља, настанка болести и последица изазваних ризичним понашањем, тј. коришћењем психоактивних супстанци. Главни циљеви превенције су:

1. спречавање конзумирања психоактивних супстанци,
2. одлагање конзумирања психоактивних супстанци и
3. спречавање да они који експериментишу са дрогама постану корисници високог ризика и зависници од дрога.

Детињство и адолесценција су периоди значајног развоја и могућности, али и периоди када су деца и адолесценти посебно осетљиви на ризична понашања, укључујући и употребу дувана, алкохола и дрога. Већина младих никада неће користити дроге, али они који хоће су често погођени и факторима који су ван њихове контроле као што су сиромаштво, изложеност насиљу, недостатак родитељске бриге и љубави и провођење времена са вршњацима који се ризично понашају, криминал. Посебно је важно развијати и спроводити програме намењене осетљивим групама младих тј. младима под повећаним ризиком за коришћење психоактивних супстанци, а не мање важно је и укључивање родитеља у превентивне активности.

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” и мрежа института/завода за јавно здравље обележавају Међународни дан против злоупотребе и кријумчарења дрога организовањем различитих активности као што су јавне манифестације, предавања и трибине за родитеље и децу, припрема и/или дистрибуција информативног материјала за становништво. Све активности подразумевају и интензивну сарадњу са свим секторима друштва и медијима. Значајно је учешће школа, родитеља, полиције, радно активног

становништва и послодаваца, медија, верских заједница, здравствених радника, удружења грађана и других у активностима које имају за циљ смањење злоупотребе дрога.

Овогодишња кампања шаље корисне поруке свим партнерима у превенцији злоупотребе психоактивним супстанцама, родитељима, наставницима, радницима у превенцији као и у полицији.

Родитељи имају највећи утицај на развој свога детета па отуда и одговорност и могућност да се реагује у тешким и нежељеним ситуацијама. Што је јача веза и већа блискост деце са родитељима то је мање ризичног понашања. Тај добар однос са децом почиње првим кораком у којем треба саслушати дете. Чак и кратко време свакодневно проведено са дететом, али са пуном пажњом родитеља на њега, може много помоћи у његовом развоју и спречавању ризичног понашања. Дете треба похвалити када то заслужује, упознати га јасно са правилима понашања, а када их прекрши мирно и разумно изнети последице. У разговору са дететом треба га питати шта му је потребно и како планира своје активности, где ће бити и са ким ће проводити време и у томе пружити помоћ онда кад је потребно. Треба имати у виду да се и родитељи заједно са децом развијају и могу постајати увек бољи, док деца могу напредовати у школи као и у приватном животу. У многим земљама су имплементирани програми за подршку породици и развоју породичних вештина и дају охрабрујуће резултате.

Наставницима који иначе имају велики утицај на процес одрастања деце и развој њихове личности се поручује да се информишу и подрже креирање превентивних програма заснованих на доказима, да примењујући те програме обрате пажњу на односе међу децом и осећај припадности које дете има у школи јер се показало да су она деца која имају осећај припадности мање подложна ризичном понашању. Такође је битно да наставници, пре свега, изграде добар однос са децом, да умеју да их саслушају са разумевањем и емпатијом, затим да подржавају развој њихових личности развијањем личних и социјалних вештина различитим активностима. Наставници треба да учине све што је могуће да се деца задрже у школи неговањем добре атмосфере у школи у којој би се деца мотивисала за различите активности и развијала све своје потенцијале.

Здравствени радници и сарадници који се баве превенцијом злоупотребе психоактивних супстанци за креирање и реализацију својих превентивних програма треба да користе чињенице о различитим факторима ризика на децу и младе да користе дроге као што су: породични односи и нарочито конфликти, економски услови, посебно сиромаштво, утицај медија, лака доступност и понуда дрога, законска регулатива у заједници итд. При томе треба увек имати у виду осетљиве групе деце које треба најпре саслушати јер је њима често потребна већа подршка за равој вештина које би их чиниле отпорним на негативне утицаје и факторе ризика околине. Показало се у многим земљама да превенција заснована на доказима даје резултате тако што смањује број деце која имају ризично понашање и користе дрогу и одражава се на позитивне ефекте у социјалним односима деце са околином како у школи тако и у породици.

Радницима у полицији се поручује да имају у виду ризике које доноси младост и адолесценција у којој многи имају склоности да испитују своје потенцијале упуштајући се у ризична понашања тако да се може очекивати и коришћење психоактивних супстанци.

Они треба да у својим превентивним активностима имају слуха за информације које добијају од деце и омладине како би то применили у помоћи и заштити коју пружају деци у њиховом одрастању. Познато је да су полицијске службе корисни партнери како у превенцији насиља и криминала тако и у превенцији злоупотребе психоактивних супстанци.

Укључивање што већег броја партнера у обележавање Светског дана против злоупотребе и незаконите трговине дрогама као значајног датума из Календара здравља, доприноси даљем јачању међусекторске сарадње у области смањења понуде и потражње дрога и унапређењу јавног здравља.

Више информација о учесталости коришћења дрога у Србији

[Национално истраживање о стилевима живота становништва Србије 2014. године – коришћење психоактивних супстанци и игре на срећу](#)

Више информација о превенцији злоупотребе психоактивних супстанци

[Превенција злоупотребе психоактивних супстанци – Питања и одговори](#)

[Превенција злоупотребе психоактивних супстанци – препоруке за младе](#)

[Превенција злоупотребе психоактивних супстанци – водич за радионице са младима](#)